

Nr. 2 (445)
2024 m. vasaris

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

PAGAVOS
pirmininkei –
valstybinis
apdovanojimas

Kaip gyvena
anykštėnai?

Signmarkas: „Niekada neišsižadėk
savo svajonių“

Su Lietuvos valstybės atkūrimo diena!

ŠIAME NUMERYJE

2-3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Laikas po gimdymo

REGIONŲ NAUJIENOS

4 Kaip gyvena anykštėnai?

MES IR VISUOMENĖ

5 PAGAVOS pirmininkei – valstybinis apdovanojimas Lietuvos valstybei ir lietuvių kalbai

PASAULIO KURTIEJI

6-7 Signmarkas: „Niekada neišsižadėk savo svajonių“

KURČIŲJŲ KULTŪRA

8 I. Augaitytė: „Į gobelenus sudėjau savo mintis“

8-9 Mokyklos erdvės atviros menui

9 Kurčiųjų dėmesys „Akiračiui“

JAUNIMAS

9 Įtrauki čekų lektoriaus paskaita

KELIONIŲ KRONIKA

10-11 L. ir R. M. Balaišiai: 100 dienų kelionė po Aziją

ŠVIETIMAS

12 Įtraukusis ugdymas: dar neįsigaliojusį įstatymą jau planuojama keisti?

GESTŲ KALBA

13 Kas naujo žodyne „Skleiskime gestą“?

ĮDOMYBĖS

14 „Kūdikių gestų“ metodas: gestų kalbos sklaida ar „pasikėsinimas“ į gestų kalbą?

15 Į svečius pas „Penktą koją“

DĖKOJA

15 I. Aužbikavičienė – atmintyje amžinai gyva

15 LKNUC ir Bernardinų parapijos jungtys

ŠVENTĖS IR TRADICIJOS

16 Atšventėme Užgavėnes, žiemą išvarėme!

Viršelyje – fotografo Arno Dambrausko nuotr.

Trumpai APIE MUS

Dokumentus dėl negalios nustatymo galima teikti Agentūrai registruotu paštu, per kurjerį arba elektroniniu paštu.

Kaip reikia pildyti prašymą, rasite <https://anta.lrv.lt/lt/prasymu-formos/>

Prašymas turi būti pasirašytas prašančiojo parašu, pridėta asmens tapatybės dokumento kopija.

Dokumentus gali pateikti ir šeimos nariai.

Reikės pateikti atstovavimą patvirtinantį dokumentą.

Pilnas Agentūros pavadinimas – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie SADM.

* * *

Europos šalys vykdė projektą, kaip palengvinti asmenų su klausos negalia įsidarbinimą. Vilniuje apsvarstyta, ką pavyko nuveikti.

LKNUC vyksta konferencija apie kurčiųjų įdarbinimą

Vasario 13 d. LKNUC vyko konferencija „Kaip padėti kurtiesiems ir neprigirdintiesiems įsilieti į darbo rinką?“ Tai buvo baigiamasis projekto „Make it work“ renginys. Pristatyti visoje Europoje vykdyto projekto metu sukurti įrankiai, kurie palengvins kurčiųjų jaunuolių įsidarbinimą. Dalyvavo daug skirtingų organizacijų atstovų. Tai parodė, kad kurčiųjų įsidarbinimo tema Lietuvoje – ypač aktuali.

* * *

Tarpmiestiniame „Kautros“ autobuse vairuotoja šiurkščiai elgėsi ir išgąsdino kurčiąjį.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba nustatė, kad prie žmogaus priekabauta negalios pagrindu.

Kad tokie dalykai nepasikartotų,

„Kautrai“ nurodyta parengti taisykles,

kaip bendrauti su žmonėmis, turinčiais įvairią negalią.

* * *

Kurčiųjų draugijoje pradėjo dirbti diktorė **Samanta Budžytė**.

Ji praneša naujienas gestų kalba.

Samanta sako, kad kai mokėsi LKNUC, gestų kalbos pamokos buvo jos mėgstamiausias dalykas. Ten visada buvo filmavimo užduočių. Tad pažintis su diktoriaus profesija prasidėjo dar mokykloje. Kadangi Samanta augina mažametį vaiką, ieškojo, kur galėtų dirbti lanksčiu grafiku. Iš draugės sužinojo apie LKD diktoriaus paieškas ir kreipėsi. Mano, kad atsidūrė vietoje, kuri kaip tik jai. S. Budžytė yra įgijusi IT diplomą buvusiam VKNRPMC, yra dirbusi „Rimi“ kasininke, „Vilniaus balduose“ pakuotoja. Kaip pati sako, „esu 100 proc. iš kurčiųjų šeimos“.

Darbą pradėjo nauja Kurčiųjų draugijos sekretorė **Milda Petronytė**.

Oficialus Mildos pareigų pavadinimas yra asistentė-referentė. M. Petronytė šiuo metu yra Vytauto Didžiojo universiteto psichologijos studijų ketvirtakursė. Ji lankė LGK paskaitas. Nors mokykloje mokėsi prancūzų, vėliau – anglų kalbos, jau spėjo įsitikinti, kad LGK studijos jai artimiausios ir sekasi geriausiai. Ji sparčiai tobulėja. Dirbti į LKD ją pakvietė jos buvusi LGK dėstytoja. Mergina džiaugiasi, kad kurtieji ją priėmė iš karto. Milda dar savanoriauja: yra ilgametė vaikų kūrybinės stovyklos „Atgaja“ vadovė.

***

Klaipėdoje vyko geriausių sportininkų ir trenerių apdovanojimai.

Sportininkas su klausos negalia ir du kurčiųjų treneriai pelnė apdovanojimus. Jie visi yra bendroje nuotraukoje viduryje.

Uostamiestyje vasario 7 d. vyko „Klaipėdos miesto sporto apdovanojimai 2023“. Juose buvo nominuoti 5, o geriausiais pripažinti net 3 su kurčiųjų sportu susiję asmenys: **Jolanta Petrilė** – 2023 metų trenerė (lengvaatlečio Edvino Vaičiulio trenerė), **Ričardas Tėvelis** – 2023 metų treneris (orientacininko Roko Koveckio treneris), **Edvinas Vaičiulis** (lengvaatletis) – Geriausias sportininkas su negalia 2023.

***

Išspausdintas straipsnis

apie kurčių berniukų krepšininkų komandą treniruojantį **Luką Laurinaitį**.

Lukas pats žaidžia krepšinį, yra Lietuvos kurčiųjų rinktinės narys.

LRT portale išspausdintas straipsnis apie Vilniaus krepšinio mokyklos trenerį ir sportininką L. Laurinaitį. Jo suburta 12-mečių komanda Moksleivių krepšinio lygos čempionate (MKL) jau pelnė pirmąją pergalę. Vilniaus krepšinio mokyklos treneris iš viso turi 60 kurčių auklėtinių. Vyriausieji – U-21 amžiaus grupė. Pats Lukas rungtyniauja Regionų krepšinio lygos (RKL) kurčiųjų komandoje, yra Lietuvos kurčiųjų krepšinio rinktinės narys. Su rinktine yra tapęs kurčiųjų pasaulio čempionu, vicečempionu.

***

Kauno kolegijoje lektorius **Mykolas Balaišis** gestų kalbos pradėjo mokyti 4 naujas studentų grupes, iš viso 75 žmones.

Šiomet Vasario 16-ąją LR Prezidentas Gitanas Nausėda apdovanojo ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ medaliu Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro direktorę **Raimondą Juknevičienę**.

***

Kaip susikalbėti su kurčiuoju?

Galima bendrauti tekstu. Bendraujant gestikuluoti. Bendrauti per gestų kalbos vertėją. Skubiais, nelaimės atvejais vertimo paslaugas galima užsisakyti per „Skype“ programą 24/7LGKvertimas.

***

Kaip atkreipti kurčiųjų dėmesį?

Ištiesta ranka pamojuoti į kurčiojo pusę. Įjungti ir išjungti šviesą. Galima trepsėti į grindis, kad pajustų vibraciją. Arba du kartus delnu patapšnoti per žmogaus petį. Dar svarbu žinoti, kad gestų kalba yra mandagu rodyti į daiktus ar žmogų smiliumi. Čia pateikėme dar 2 vaizdo filmukų apie kurčiųjų kultūrą aprašymą.

Laikas po gimdymo

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

LKD archyvo nuotr.

Daug moterų ir šeimų laukia vaiko gimimo.

Laikas po gimdymo gali būti jautrus ir sunkus.

Normalu, kad po gimdymo mamos nuotaika gali greitai keistis.

Kartais kyla nemalonių minčių.

Tai nereiškia, kad mama nemylti vaiko.

Reikia laiko prisitaikyti prie naujo gyvenimo.

Jeigu nemalonūs jausmai tęsiasi ilgiau nei 2 savaites, gali būti depresija.

Reikia pagalvoti, galbūt laikas kreiptis pas gydytoją.

Mamai po gimdymo pagalba yra būtina.

Jai reikia ilsėtis, sveikai valgyti, rūpintis savimi.

Jeigu tu esi mama, blogai jautiesi, ieškok pagalbos.

www.treepik.com

Laukimas. Nėštumas ir kūdikio gimimas yra daug emocijų ir dvasinės šilumos keliantis dalykas. Dauguma šeimų džiaugiasi ir laukia savo gimstančio mažylio, ruošiasi gimdymui ir planuoja, kaip rūpinsis vaikeliu jam gimus. Tačiau kartais laikas po gimdymo nėra toks malonus, kaip mama ar visa šeima įsivaizdavo. Šis laikas taip pat labai jautrus emociškai, psichologiškai, gali kilti sunkumų ir gimdymo metu, ir po jo, apie kuriuos nebuvo pagalvota.

Emocijų pokyčiai po gimdymo. Staigūs nuotaikos pokyčiai yra visiškai normalu. Gimdymo metu ir po jo hormonai keičiasi, todėl vieną minutę tai gali sukelti didžiulį džiaugsmą, o kitą – nesuprantamą liūdesį ar ašaras. Vaiko gimimas pakeitė jūsų gyvenimą. Ir kartais yra baisu prisipažinti, bet gali atrodyti, kad „neturiu ryšio su savo vaiku“, kad „nemoku juo pasirūpinti“, kad „kažką darau ne taip, todėl jis verkia ar nemiega“,

kad „noriu, jog viskas būtų kaip anksčiau“. Ir tai nereiškia, kad jūs nemylite savo vaiko. Galbūt jums reikia laiko vieniems prie kitų priprasti. Paprastai per kelias savaites savijauta pagerėja.

Depresija po gimdymo. Jeigu nemalonūs jausmai ar gąsdinančios mintys tęsiasi ilgiau nei 2 savaites – tai gali būti pogimdyvinės depresijos ženklas. Pirmiausia, atlikite testą <https://pagalbasau.lt/pogimdyvines-depresijos-testas/>. Jeigu savijauta blogėja, būtina kreiptis pagalbos į savo šeimos gydytoją ar psichiatrą. Geriausia, ką gali padaryti pati mama ar jos artimi žmonės, kurie mato, kad situacija yra bloga, tai kuo greičiau rasti pagalbą ir palengvinti šią būseną. Tai neturi kelti gėdos, baimės, kaltės sau ar kitiems jausmų. Prisiminkime, jeigu lūžo ranka, mes patys jos negipsuojame, bet einame pas gydytoją. Taip pat, ir jeigu viduje kažkas „lūžta“, reikia specialisto pagalbos.

Pagalba. Po gimdymo mamai reikia atsiųstyti. Į tai įeina ir gydytojų pagalba, ir kūno priežiūra, ir daiktai, kurie padeda rūpintis savimi ir kūdikiu. Bet taip pat daug pagalbos reikia iš aplinkos: palaikymo ir paskatinimo rūpintis savimi, o ne tik vaiku, padėti mamai pailsėti ir sveikai bei sočiai maitintis. Kiekvienas prie gyvenimo pokyčių prisitaikome skirtingai, ir tai gali užtrukti ilgiau ar trumpiau. Bet ypač svarbu, kad laikas po gimdymo nebūtų vienišas laikas, kad nebūtų skaudus ar keltų nemalonių jausmus. Jūs galite rasti pagalbą, ieškokite jos!

Susitikimas su V. P. Raišeliu ir O. Ariene.

PKC archyvo nuotr.

LKD Panevėžio skyriaus pirmininkė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio šį mėnesį lankėsi Anykščiuose ir susitiko su buvusiu rajono pirminės organizacijos pirmininku **Vytautu Petru RAIŠELIU**.

Kaip gyvena anykštėnai?

„Akiračio“ inf.

Ponas Vytautas viešniai aprodė buvusios Anykščių kurčiųjų pirminės organizacijos patalpas, kurios iki šiol, Anykščių rajono poliklinikos administracijos sutikimu, vis dar yra kurčiųjų žinioje. Tai vienas kambarėlis poliklinikos rūsyje. Tačiau dėl patalpų senjoras nelinkęs skųstis.

Kaip pasakojo pirmininkė Otilija, labiausiai senjorą liūdina, kad pastaraisiais metais žmonės liovėsi lankęsi klube. Vyras net davė skelbimą į vietos laikraštį ragindamas susitikti, bet niekas į kvietimą neatsiliepė. Pasikalbėti ir tai, kas svarbu aptarti, dažnai čia užsuka vienintelė bičiulė su klausos negalia – Ona Ariene. Štai juodu šiuo metu ir yra visa Anykščių kurčiųjų bendruomenė.

Nors, senais terminais kalbant, Anykščių r. pirminė organizacija (p/o) ir iširo, V. P. Raišelis, nereikalaudamas jokio atlygio, pirminin-

ko pareigas vykdo iki šiol. Atvykusiai viešniai jis sudėjo ir perdavė visą per ilgą laikotarpį susikaupusią organizacijos dokumentaciją, kad LKD Panevėžio skyriaus pirmininkė ją galėtų archyvuoti ir išsaugotų.

Ponas Vytautas nekaltina kurčiųjų, jog jie keliasi gyventi į didesnius miestus. Jis supranta: ten geresnės gyvenimo sąlygos, nei šiuo metu yra Anykščiuose. Tačiau dėl susidariusios situacijos jaučiasi šiek tiek vienišas.

Sužinojome, kad V. P. Raišelis yra ilgametis „Akiračio“ prenumeratorių. Redakciją ši žinia labai nudžiugino. Ateityje ruošdami straipsnius, visada galvosime ir apie jus, pone Vytautai. Mums rūpės, kad jūs, taip pat ponija Ona, kaskart leidinyje rastumėte jums įdomių bei naudingų temų. Redakcija jums siunčia širdingiausių linkėjimus.

PAGAVOS pirmininkei – valstybinis apdovanojimas

Valstybės atkūrimo dieną **Rimai SITAVIČIENEI**, bendrijos PAGAVA pirmininkei, įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medalis. „Akiračio“ inf.

Aukštą valstybinį apdovanojimą iš LR Prezidento rankų moteris atsiėmė skambant žodžiams „už šeimų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, telkimą, už bendrystės, pagalbos, gydymo ir įtraukties problemų sprendimą“.

Beveik 30 metų tęsiasi R. Sitavičienės lyderystė atstovaujant vaikų su klausos negalia ir jų šeimų interesams.

Ne visos jaunos mamos ir tėčiai žino, jog būtent šiai kukliai, taktiškai, bet ir labai ryžtingai moteriai jie turėtų būti dėkingi už iniciatyvą Lietuvoje vykdyti visuotinę naujagimių klausos patikrą ir taip sužinoti savo kūdikio klausos diagnozę laiku, o ne per vėlai.

Pasikeitusių klausos aparatų išdavimo ir kompensavimo tvarka, kurčių vaikų raštingumas, vaikų ir šeimų stovyklos, šeimų, jaunimo ir savanorių mokymai, kalėdinis spektaklis su vertimu į gestų kalbą, tarptautinis bendradarbiavimas – tai tik dalis PAGAVOS komandos veikimo, kuriam R. Sitavičienė geba taip sėkmingai telkti, erdvės.

Pirmininkė sako, kad medalį norėtų skirti „pirmiausia savo šeimai – vyri, sūnams“. Taip pat pasidalinti juo su „bendražygiais, bendrijos valdybos nariais bei nuostabiomis darbuotojomis, savanoriais“. R. Sitavičienė apdovanojimą vadina visos tėvų bendruomenės veiklos įvertinimu.

Apdovanojimo akimirka: R. Sitavičienė ir LR Prezidentas G. Nausėda.

LR Prezidento kanceliarija / R. Dačkus.

Kurčius vaikus auginančių šeimų bendrijos pirmininkė Rima Sitavičienė apdovanota medaliu.

Šia iškilminga proga PAGAVA ir pagaviukai sveikina savo lyderę ir teigia nepavargstantys žavėtis jos atsakingumu, veiklumu, draugiškumu ir tuo, jog ji bet kokiomis aplinkybėmis nenuleidžia rankų.

Lietuvos valstybei ir lietuvių kalbai

Laima RUTKAUSKIENĖ
Laimutė BEINARAUSKIENĖ

Vasario 12 d. Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje (PKNPM) vyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimas.

Prieš šventę mokytoja Aušra Lazdauskienė su mokiniais parengė stendą, kuriame įvairiomis raiškos priemonėmis atskleidė meilę Tėvynei.

Šventę pradėjome sugiedodami Lietuvos Respublikos himną lietuvių gestų kalba. Istorijos mokytoja metodininkė Laima Rutkauskienė parengė pateiktis su nuostabiais Lietuvos vaizdais, gražiausiais posmais apie Lietuvą, priminė kelią į valstybės atkūrimą.

Lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Laimutė Beinarauskiene ragino nepamiršti, kad valstybinių švenčių laikotarpiu minimos ir Lietuvių kalbos dienos. Penktos klasės mokiniai: Elina Kipšaitė, Domantas Skemundris, Gvidas Urbonavičius ir Simas Tamonis skaitė eiles gestų kalba ir demonstravo savo piešinius. O septintokas Pijus Jašinskas pristatė savo parengtą projektą „Spaudos kelias Lietuvoje“. Renginį į lietuvių gestų kalbą vertė surdopedagogė metodininkė individualioms pratyboms vesti Palmira Stančauskienė.

Technologijų mokytojas metodininkas Romas Kupčinskas į renginį atsinešė mokinių sumeistrautą kaladėlių žaidimą „Sudėliok trispalvę“ ir pakvietė palenktyniauti, kas pirmas sudėlios Lietuvos trispalvę. Pa-

Per Vasario 16 dienos šventę

Panevėžio kurčiųjų mokyklos mokiniai sugiedojo Lietuvos himną, prisiminė Lietuvos istoriją, skaitė gestų kalba eiles, žaidė, piešė.

gyrė dešimtokę Miglę Tamonytę, labai aktyviai prisidėjusią prie žaidimo gamybos. Po to supažindino su žaidimo taisyklėmis. Greitai buvo suformuota ne tik mokinių, bet ir mokytojų komanda. Žaisti visiems buvo smagu ir įdomu.

Mokyklos direktorė Danutė Kriščiūnienė linkėjo visada būti atsakingiems ir aktyviems Lietuvos piliečiams. „Didžiukimės, kad gyvename laisvoje, nepriklausomoje, demokratinėje šalyje. Džiaukimės laisve, puoselėkime vienybę, stiprinkime mūsų valstybės gerovę naudingais ir prasmingais darbais. Stenkimės mokytis ir dirbti Tėvynės labui kuo geriau, o svarbiausia – mylėkime ir gerbkime vienas kitą“, – kalbėjo vadovė.

Vėliau renginys persikėlė į lauko edukacines erdves. Vadovaujami dailės mokytojos metodininkės Aušros Lazdauskienės, meilę Lietuvai mokiniai reiškė piešdami sniege trispalves širdes. Tą dieną Pojūčių kalnas ne tik atgijo ir sužydėjo, kaip vasarą, bet tapo daug didingesnis ir iškilnesnis.

PKNPM bendruomenė iškilmingai paminėjo Vasario 16-ąją.

PKNPM archyvo nuotr.

A. Dambrauskio nuotr.

Emmi Virtanen nuotr.

Signmarkas ir D. Vaitiekūnas kartu sudainavo reperio kūrybos dainą.

Suomis yra labai emociingas dainininkas.

Signmarkas: „Niekada neišsižadėk savo svajonių“

Garsiausias pasaulio kurčias reperis, 45-erių metų suomis SIGNMARKAS, kurio tikrasis vardas Marko Vuoriheimo, atvyko į Lietuvą savo žinias perduoti kurtiesiems projekto „Mes taip nesitarėm“ dalyviams. Įkvėpęs savo patirtimi Lietuvos kurčiųjų bendruomenę, per vieną susitikimą su mūsų šalies publika sudainavo dainą kartu su atlikėju Dominyku Vaitiekūnu ir surengė muzikos kūrybos dirbtuves. Bet apie viską nuo pradžių – kaip Signmarkas tapo tuo, kuo yra šiandien.

Viešnagė Lietuvoje

Vasario 2 d. A. Mickevičiaus bibliotekoje Vilniuje reperis surengė savo kūrybos pristatymą. Dalinosi išgyvenimais, kai jam mokykloje neleido garsiai klausytis muzikos, t. y. pajauti vibracijų ir dainuoti rankų pagalba. Net grasino šalinti iš mokyklos. Mokytojai teigė, kad negali muzikos klausytis kurčias žmogus. Net šeima laikėsi tokios nuomonės. Tačiau Signmarkas nepasidavė, ieškojo būdų, kaip įgyvendinti savo svajonę.

Savo vizito metu Signmarkas skaitė paskaitas, davė daug praktiškų patarimų. Pvz., kaip reikia pajauti ritmą be muzikos, kaip galima pamatyti ir „suprasti“ aukštą ir žemą, švelnią ir aštrią natą, lėtą ir greitą muziką. Mokė, kaip taisyklingai kurti dainų tekstus. Taip pat sutiko atsakyti į „Akiračio“ klausimus.

Kodėl pasirinko būtent repą? Pagal šį žanrą lengviau įsijauti ir dainuoti pagal ritmą. Tačiau atlikėjas prisipažįsta: jis vienas tikrai nepasiekė savo tikslo, reikia komandos bendraminčių.

Iš pradžių savo dainas atlikėjas dažniausiai skyrė girdintiesiems. Jos yra apie kurčiųjų istorijas, nuosmukius, uždraustą gestų kalbą, kad girdintieji galėtų suprasti kurčiuosius ir pajautų tai, ką jaučia negirdintys žmonės. Dabar dainuoja apie gyvenimą

Reperio veiksmai kalba garsiau nei žodžiai

Signmarkas gimė kurčiųjų šeimoje, tik jo seneliai buvo girdintieji ir nemokėjo gestų kalbos. Netikėta, tačiau būtent jie ir buvo pirmieji žmo-

nės, supažindinę reperį su muzika ir jos kalba, o pirmuoju prisilietimu prie muzikos tapo kalėdinės giesmės. Atlikėjas pasakoja, kad, būdamas septynerių metų, stebėdavo, kaip jo senelis grodavo pianinu, o močiutė dainuodavo. Jis pradėjo skaityti iš lūpų jos dainas ir versti jas į gestų kalbą savo kurtiesiems tėvams. Tuomet jie suprato, kad muzika – tai kažkas, kas jungia žmones. Pamažu Signmarkas išvertė šimtus skirtingų atlikėjų dainų į gestų kalbą.

Kurti muziką paskatino pašaipos

Per savo gyvenimą reperis yra sulaukęs ne tik pripažinimo, bet ir atstūmimo bei nuvertinimo. „Kai buvau 9–10 metų vaikas, aplinkiniai manimi netikėjo. Iš manęs juokėsi net mokytojai. Visi sakydavo: „Tu nesupranti, kad esi kurčias.“ Jie nuolat tai kartojo pabrėždami, kad kurtumas ir muzika tarpusavyje nederą“, – prisimena Signmarkas.

Iki tol jis tik vertė dainas į gestų kalbą, bet vienos dramatiškos nakties įvykis paskatino reperį patį kurti dainas. Buvo 2004-iejai, kai garsų vibracijų vedamas, jaunas vyras ėmė šokti ir gestais imituoti dainą „Coco Jambo“ – šokančio kurčiojo vaizdas nepatiko trims vaikams. Jie išvadino Signmarką beždžione ir sumušė, o policija kurčiąjį išvedė iš klubo kaip incidento kaltininką (iš informacinio pranešimo žiniasklaidai – red.).

Karjeros kelio pradžia

Būdamas dvidešimties metų, Signmarkas pradėjo kurti muziką – tuomet „gimė“ jo, kaip muzikanto, identitetas. Dirbdamas kartu su

girdinčiais kolegomis, jis pamažu dėliojo savo albumą. Jo dainų tekstuose minimi iššūkiai, su kuriais susiduria kurtieji. „Pradėjau kurti muziką, nors manimi niekas netikėjo. Tačiau tuo metu jau nebebijojau žmonių reakcijų, man buvo tiesiog įdomu patikrinti, ar žmonės patiks mano muzika“, – pasakoja Signmarkas.

Pirmojoje Signmarko dainoje „Mūsų gyvenimas“ (2006) trumpai pasakojama jo gyvenimo istorija: dėl kurtumo jis patyrė patyčias mokykloje, bet, daugelio nuostabai, tęsė mokslus ir baigė universitetą. Tais pačiais metais jis išleido ir savo pirmąjį albumą, dėl kurio reikėjo imti rizikingą paskolą.

Reperis pasakoja, kad iš Vokietijos užsisakė 10 tūkst. muzikos plokštelių, ir tai jam kainavo penkiaženklę sumą. „Tai buvo tikrai didelė banko paskola. Turėjau pilną kambarį savo įrašų. Nebebuvo kitos išeities, kaip kone kasdien vaikščioti po restoranus, naktinius klubus ir pristatinti savo muziką. Taip pat teko bendradarbiauti ir su žiniasklaida, kad kuo daugiau žmonių sužinotų apie mane. Savo įrašus platinau ir metro bei tramvajuje“, – prisimena Signmarkas.

Be to, atlikėjas su savo draugu susilažino, kad jei per metus pavyks parduoti 1,5 tūkst. plokštelių – Signmarkas pasidarys savo sceninio vardo tatuiruotę. Pardavimai buvo kur kas didesni, tad dabar jo sceninis vardas ištatuiruotas ant mentės.

Kelias link tarptautinio pripažinimo

Pirmoji sėkmė Signmarkui nusišypsojo Suomijos „Eurovizijos“ dainų konkurse, kurio finale jis užėmė 2 vietą, surinkęs 41,2 proc. balsų. Šis įvykis patraukė tarptautinės įrašų kompanijos „Warner Music“ dėmesį, ir taip Signmarkas tapo pirmuoju kurčiu atlikėju, įrašiusiu savo albumą. Tada kilo mintis rengti pasirodymus visame pasaulyje. „Mes pradėjome svarstyti, kad galbūt aš turėčiau repuoti amerikiečių gestų kalba, o dainas atlikti anglų kalba. Tuomet ir padarėme šį pokytį“, – sako Signmarkas.

Brendan Delany nuotr.

Sigmarkas surengė pasirodymus daugybėje garsiausių pasaulio scenų.

Anthony Arroses nuotr.

Kūrybos procesas

Sigmarko repo pasirodymai sutraukia pilnas auditorijas visame pasaulyje. Jo gyvybinga asmenybė ir įkvepianti gyvenimo istorija nėra akimirksniu neleidžia suabejoti jo sėkme.

Kurdamas savo dainas, pirmiausia Sigmarkas su ausinėmis pasiklauso jo draugo sukurtą muziką ir įvertina jos tempą bei jausmą. Jis bendradarbiauja su vokalistu Brandonu Baueriu, repuojančiu dainų tekstus girdinčiai publikai, kuri gali atrasti naują repo muzikos patirtį Sigmarko vizualiniame pasirodyme.

Visi Sigmarko pasirodymai vyksta gestų kalba: „Jei aš noriu panaudoti aukštesnius tonus – tada pakeliu ranką: tai rodo garsumo aukštį“, – sako jis. Rankų prisilietimais jis jaučia muziką: vibraciją, bosą ir pan. „Muzika yra kaip matematika. Net negirdėdamas ir nejausdamas ritmo, vis tiek gali jį suskaičiuoti. Svarbiausia – sunkus darbas, praktika ir bendradarbiavimas su žmonėmis, kurie gali to išmokyti. Tikiu, kad čia taip pat reikalinga ir chemija. Man patinka dirbti su žmonėmis, kurie yra pasirodę išbandyti naujus dalykus ir griauti sienas“, – pabrėžia Sigmarkas.

Atlikėjas pasakoja, kad sunkiausia dalis yra pasiekti, kad dainos gestų ir šnekamąja kalba būtų atliekamos tuo pačiu metu. „Gana keblu kurti dainos tekstus, kurie tiktų tiek gestų, tiek šnekamajai kalbai, kadangi šių dviejų kalbų gramatika labai skiriasi. Tačiau su daug darbo ir praktikos mums pavyksta tai padaryti“, – dalijasi patirtimi reperis.

Sigmarkas pasirodymų metu visada stebi kitų muzikantų veido išraiškas, kad vėliau galėtų jomis papildyti savo pasirodymus. „Pavyzdžiui, aš galiu teigti, kad 90–95 procentai atlikėjų, grojančių smuiku, turi tokias pačias veido mimikas: užmerktos akys ir tikrai emociinga išraiška, – pasakoja jis. – Tad, nors aš negaliu girdėti muzikos, bet, stebėdamas atlikėjų veido mimikas, galiu įsivaizduoti, kokio stiliaus muziką jie groja.“

Dainos kinų gestų kalba

Į savo trečiąjį albumą atlikėjas nusprendė įtraukti 6 dainas tarptautine gestų kalba ir 4 dainas kinų gestų kalba. Tokį sprendimą jis priėmė gavęs daug laiškų iš savo gerbėjų, gyvenančių Kinijoje. Jie teigė, kad jiems labai sunku keliauti į kitą pasaulio kraštą dėl ekonominės situacijos, vizų ir pasų problemų. „Tad aš nusprendžiau – gerai, jei mano gerbėjai iš Kinijos negali atvykti į mano pasirodymus, aš sukursiu dainas jiems.“

Turai po visą pasaulį

Reperis išsikėlė ambicingus planus ir surengė daugiau kaip 1000 koncertų Europoje ir turus JAV bei Azijoje. Sigmarkas juokdamasis pasakoja apie savo patirtį Honkonge: „Prisimenu savo paskutinį pasirodymą Honkonge. Mano ūgis yra apie 192 cm, o mano kolegos – 2 metrai. Buvo linksma patirtis, kai visi žmonės bandė su mumis nufotografuoti.“ Be to, 2012 m. Sigmarkas buvo pakviestas į Niujorką dalyvauti Jungtinių Tautų organizuotuose renginiuose, skirtuose atkreipti dėmesį į žmonių su negalia teises. Atlikėjas pabrėžia, kad

Lietuvoje lankėsi garsus kurčias reperis Sigmarkas.

Vietoj žodžių, dainuodamas jis vartoja gestus,

pats kuria dainas. Išleido 4 muzikos albumus.

Iš pradžių jam sakė, kad muzika – ne kurčiajam.

Tačiau kūryba jis įrodė, kad viskas įmanoma.

Svarbiausia svajoti, tikėti savimi ir siekti tikslo.

jam svarbu, jog žmonės linksmintųsi kartu su juo: „Tai griauna sienas tarp kurčiųjų ir girdinčiųjų, žmonės išeidami iš pasirodymų kartu išsineša žinutę apie gestų kalbą ir kurčiuosius.“

Asmeniniai pasiekimai ir gyvenimas Suomijoje

Sigmarkas yra ne tik talentingas reperis, bet ir magistro studijų absolventas bei trijų girdinčių dukrų tėtis. Tačiau jis pabrėžia, kad nors vaikai ir girdi, jie puikiai moka gestų kalbą. Jo asmeninis gyvenimas sėkmingas, bet dėl vieno dalyko Sigmarkas gailisi – jam nelieka laiko šeimai ar hobiams. „Visada reikia kažką paaukoti, jei nori sėkmės. Tai apmaudu. Pavyzdžiui, aš norėčiau ir toliau žaisti ledo ir grindų riedulį“, – pasakoja Sigmarkas.

Nepaisydamas užimtos dienotvarkės, 2009 m. atlikėjas rado laiko įkurti savo kompaniją „Sigmark Productions“. Jis tai padarė, nes norėjo pats kurti savo pasirodymą Suomijos „Eurovizijos“ dainų konkursui. Kompanija veikia iki šiol – kuria muzikinius filmukus, atlieka vertimus ir leidžia populiaraus vaikų šou Suomijoje versiją gestų kalba.

Negana to, reperis 2019 m. įkūrė dar vieną kompaniją, kuri teikia gestų kalbos vertimo paslaugas. Šiuo metu ten dirba 20 gestų kalbos vertėjų. Komanda taip pat sukūrė ir mobiliąją programėlę „Chabla“, kuri leidžia visiems gestakalbiams skambinti ir priimti išverstus į gestų kalbą skambučius vieno mygtuko paspaudimu. Sigmarko didžiausia svajonė – kad šią programą naudotų Suomijos institucijos ir žmonės, dirbantys pirmosios pagalbos linijoje.

Reperio žinutė

Sigmarkas pakeitė viso pasaulio požiūrį į gestų kalbą muzikoje ir kurčiuosius. Tiems, kurie nori sekti jo pėdomis, atlikėjas turi stiprią žinutę: „Nesvarbu, ką tu darysi, su kokiomis kliūtimis susidursi, nesvarbu, kokie iššūkiai bus – niekada neišsižadėk savo svajonių.“

Paulius JURJONAS (1 skyriaus autorius)

Vertė Indrė MIKALAIŠKAITĖ

Teksto šaltiniai: <https://www.scmp.com>; <https://finland.fi>; <https://www.ohchr.org>; <https://duunitori.fi>; <https://www.unusualverse.com>; <https://www.thestar.com>

Mokyklos erdvės atviros menui

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Per daugiau nei 30 gyvavimo metų Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčių pagrindinėje mokykloje surengta per 300 parodų: mokinių, tėvų, mokytojų, pradedančiųjų ir žymių dailininkų, fotografų, tautodailininkų. Vieniems autoriams buvome vartai žengti į meno pasaulį, kiti, puošę mūsų erdves, jau buvo tarptautinių konkursų laureatai iš Lietuvos ir užsienio.

PKNPM daug dėmesio skiria vizualiajam menui ir savo darbe vadovaujasi principu, kad menas suartina pasaulį, ugdo kūrybingą ir savarankišką asmenybę, stiprina pasitikėjimą savo jėgomis, kelia teigiamas emocijas, plečia meninę patirtį. Meną priimame kaip terapiją, bendravimą, pažinimą, ugdymą, prevenciją, pramogą ir kūrybinį žaidimą. Eksponuojamos parodos – tai gaivus oro gurkšnis kiekvienam stebėtojui.

Tačiau mokiniai yra ne tik stebėtojai, bet ir patys aktyviai dalyvauja dailės parodose, kursuose, pelno padėkas, apdovanojimus.

Mokykloje nuolat vyksta paieškos, kaip patraukliais ir prienamais būdais ruošti moki-

Panevėžio kurčiųjų mokykloje per 30 metų surengta 300 dailės parodų.

nus šiuolaikiniam gyvenimui. Dailės parodų rengimas – viena iš viso komplekso priemonių. Iš tikrųjų, mūsų ugdytinių dailinės raidos etapai tokie pat, kaip ir girdinčiųjų: pradedant „keverzonėmis“, „iki schemų“, tęsiant „sche-

momis“, „bundančiu realizmu“, „pseudorealizmu“, „paauglystės krize“ ir t. t. Tai žinodami, galime trumpiausiu būdu „pasiekti“ mokinius, padėti ir palengvinti jiems ugdytis meninį skoni bei kūrybos poreikį kasdienybėje.

Mokykloje net trys erdvės yra atviros menui. Nuo pat mažens pratiname vaiko akį stebėti, vertinti, jausti ir gerbti ne tik bendraamžių ar bendramokslių, bet ir garsių menininkų darbus. Negirdintys ir neprigirdintys mokiniai per meninę veiklą sėkmingiau integruojasi į visuomenę, užaugusiems kūryba tampa savastimi ir poreikiu.

Prie parodos „Tarp dviejų pasaulių“ ekspozicijos.

I. Augaitytė: „Į gobelenus sudėjau savo mintis“

Vasario 6 d. Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetėje muzikos mokykloje atidaryta tekstilininkės **levos AUGAITYTĖS** gobelenų paroda „Tylos aidai“. „Akiračio“ inf.

„Ausdama galiu girdėti spalvų garsus. Man audimas ir gestų kalba (...) turi daug panašumo: gestų kalba, kaip ir audėjas, audžia mintį. Mano „kalbančios rankos“ – tai ne tik rankos, kuriomis aš galiu bendrauti, bet ir tekstilininkės rankos, kuriomis aš galiu reikšti savo mintis medžiagoje“, – taip prisistatė parodos autorė.

Gausiai susirinkę svečiai ir muzikos mokyk-

los bendruomenė turėjo galimybę susipažinti su pastarųjų 5 metų I. Augaitytės kūryba. Erdvų 2 a. mokyklos fojė papuošė skaitmeninės spaudos ir siuvinėjimo darbas „Ikvėpimas“, gobelenas „Tonai pustoniai“, gimęs levai žiūrint į atsivėrusius pro namo langą kaime vaizdus. Šviežiausias kūrinys „Kaime gyventi gera“ – karantino laikotarpio darbas, austas galerijoje ir iki galutinio „akordo“ gerokai užtrukęs, nes visuomeninis gyvenimas tuomet buvo smarkiai ribojamas.

Na, o pats svarbiausias parodos akcentas – 4 gobelenų ciklas „Prisilietimas. Tylos aidai“. Tai Vilniaus dailės akademijoje įgyvendintas magistrantūros studijų kūrybinis projektas (vad. prof. Eglė Ganda Bogdanienė ir doc. Jonas

Stankevičius), kurio metu tekstilininkė buvo pasinėrusi į gobeleno, šviesos ir muzikos sintezės ieškojimus. Projekto įgyvendinimas truko 4 metus, iš kurių vien audimui prireikė 3 metų.

Kad tradicinis gobelenas „skambėtų“ aktualiai, leva pasitelkė šiuolaikines technologijas. Siekdama išgauti perregimumą, audė žvejybiniu valu. Muziką pagal išaustą gobeleną sukūrė B. Dvariono mokyklos absolventas menininkas Michailas Skalskis. Sakoma, šis talentingas žmogus perprato pačią kūrinių

Kurčia gobelenų audėja surengė savo darbų parodą. Joje pristatė naujausius savo darbus. Į parodos atidarymą atvyko ir levos tėvai: motina Jelena ir tėtis Zigmantas Augaičiai.

Sveikina mokyklos direktorė I. Karsokienė.

Tekstilinkė leva su tėvais Jelena ir Zigmantu Augaičiais.

esmę ir jautriai ją sudėjo į garsus. Pagal muziką buvo sukurtas šviesos takelis. Muzikos ir šviesos takelių dinamiką pavyko subtiliai sinchronizuoti, tad kūrinys bežiūrincius ir besiklausančius tarsi perkelia į aukštesnę sferą. Tai turėjo galimybę patirti ir parodos lankytojai. Paprašyti 10 minučių pasinerti į prieblandą ir tylą, stebėjo, kaip statiškas kūrinys atgyja ir kalba šviesomis, spalvomis, garsais.

leva atskleidė, kad pastariesiems ieškojimams ją inspiravo M. K. Čiurlionio fenomenas.

„Džiaugiuosi, galėdama pristatyti savo kūrybą B. Dvariono muzikos mokyklos bendruomenei, su kuria visada jaučiuosi smagiai, kuri visada yra man draugiška ir supratinga, kurią aš tikrai myliu“, – kalbėjo audėja. Mokykla tekstilininkei iš tikrųjų yra sava, čia ji mokėsi specialiųjų poreikių turintiems vaikams

įsteigtoje klasėje, čia susirado draugų, čia iki šiol laukiama. „Muzikos negirdžiu, bet jaučiu, suvokiu savaip“, – tikino plačiai šypsodamasi.

I. Augaitytei teko garbė būti trečiaja B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos absolvente, pakviesta pristatyti savo darbų parodą mokyklos 75 metų jubiliejui.

Tekstilinkės gobelenų paroda veiks iki vasario pabaigos.

Kurčiųjų dėmesys „Akiračiui“

Vasario 16-ąją, ypatingą Lietuvai dieną, – ypatinga dovana „Akiračiui“: beveik 3 valandos kurčiųjų laiko ir dėmesio jo istorijai ir sklaidai. Už iniciatyvą redakcija dėkoja LKD Respublikinės valdybos nariui Arnoldui MATULIUI ir laikraščio prezentaciją parengusiems LKD lyderiams Vaidai LUKOŠIŪTEI ir Pauliui JURJONUI.

„Akiračio“ inf.

Žmonėms buvo įdomu sužinoti ne tik, kaip keitėsi laikraščio išvaizda, bet ir kaina. Vaida ir Paulius papasakojo apie mėnraščio redaktorės darbą, informavo, kaip gaunamas finansavimas leidinio rengimui ir leidybai bei kodėl yra taip svarbu prenumeruoti „Akiračių“.

Kad svarbu turėti savo leidinį, pritarė ir Latvi-

jos viceprezidentas. Estija savo laikraščio leidybą dėl finansinių sunkumų nutraukė dar 2007 m. Savo patirtimi bei rekomendacijomis pasidalino ir Lietuvos kurtieji, gyvenantys svetur.

Žmonės neliko abejingi laikraščio reikalams, todėl artimiausiu metu planuojamas antras nuotolinis susitikimas.

Į nuotolinį mėnraščio istorijos pristatymą susirinko apie 300 žmonių. LKD atstovai Vaida ir Paulius papasakojo „Akiračio“ atsiradimo istoriją, nuotolinio susirinkimo dalyviams per kamerą vizualiai parodė, kaip keitėsi mėnraštis 1995–2024 metais. Pirmasis mėnraštis saugomas LKD muziejuje.

Įtrauki čekų lektoriaus paskaita

Vasario 4–5 dienomis čekų lektorius MARKULLAND (tikrasis vardas – Martinas Kulda) Vilniaus kurčiųjų centre ir Lietuvos kurčiųjų ir nepri-girdinčiųjų ugdymo centre skaitė paskaitą apie gyvūnus, jų simbiotinį ryšį laukiniame pasaulyje.

Simona ŠEKUROVAITĖ

Įdomybės. Simbiotinis ryšys – tai ilgalaikis skirtingų rūšių, gyvenančių kartu, sugyvenimas. Iš Markulland sužinojome daug įdomių dalykų. Pvz., kad dramblio straublys turi 40 000 raumenų ir sausgyslių! Kad yra toks paukštelis, kuris padeda ištraukti visus nešvarumus iš krokodilo dantų. Tad šie plėšrūnai nežudo savo „sanitarų“, nes supranta, jog jiems reikalinga jų pagalba.

Sunku patikėti, bet gyvalazdžių sueitis trunka... du mėnesius be pertraukos. Tokių ir panašių įdomybių lektorius žėrė visą paskaitos laiką.

Netikėta pažintis. Pažįstama pasiūlė man, kaip Vilniaus kurčiųjų jaunimo organizacijos (VIKJO) pirmininkei, surengti Lietuvos kurčiųjų susitikimą su Markulland, sakė, kad tikrai nenusivilsime. Iki tol apie Martiną Kuldą net nebuvau girdėjusi. Susisiekiu su visa VIKJO taryba ir aptarėme šią idėją. Įkėlėme į „Instagram“ užklausa kurtiesiems, ar norėtų, jog pakviestume šį žmogų į Lietuvą. Teigiamai atsakė daugiau kaip 60 kurčiųjų. Tuomet ir apsispren-

dėme pakviesti Markulland, greitai susitarėme su lektoriumi dėl datos, beliko svečių priimti.

Nerimo, žinoma, truputį buvo – ar spėsime užsakyti salę, viešbutį ir pan. Juk iki paskaitos buvo likusios vos 3 savaitės. Tačiau pavyko visas puikiai!

VKC. Vilniaus kurčiųjų klube susirinko per 60 kurčiųjų. Visi jie išėjo laimingi, sužinoję daug naujų dalykų apie gyvūnus, jų savybes. Po paskaitos kurtieji stojo į eilę nusifotografuoti su lektoriumi bei asmeniškai jam dėkojo.

LKNUC. O Vilniaus kurčiųjų mokyklos salė tiesiog traškėjo per siūles nuo klausytojų gausos! Kone visi vilniečiai mokiniai ir daugiau kaip 40 mokinių iš Kauno kurčiųjų ir nepri-girdinčiųjų ugdymo centro, pedagogai susirinko pasiklausti įtraukios svečio paskaitos.

Po paskaitos istorija pasikartojė: mokiniai ėjo ir ėjo prie svečio, prašė jo autografo, leidimo kartu nusifotografuoti, kad galėtų nuotrauką savo tėveliams nusiųsti bei pasigirti.

Pedagogė Ramunė Buikauskienė aprodė lek-

Lektorius M. Kulda ir jo paskaitos klausytojai.

Lektorius iš Čekijos papasakojo apie laukinių gyvūnų sugyvenimą gamtoje. Štai krokodilams paukšteliai išvalo dantis, todėl jie šitų paukščių nesuėda.

toriumi ugdymo centrą, palydėjo į keletą klasių, papasakojo mokyklos atsiradimo istoriją. Svečių žavėjo iškalbingi centro muziejaus eksponatai, LKNUC mokymo priemonių gausa, įspūdi padarė technologijų kabinetų įranga.

M. Kulda veda paskaitas ir vaikams, ir suaugusiems, taip pat dirba mokytoju kurčiųjų mokykloje, moko vaikus biologijos ir zoologijos.

L. ir R. M. Balaišiai: 100 dienų kelionė po Aziją

Lina ir Remigijus Mykolas BALAIŠIAI – lietuviai pirmiečiai, išžvalgę 5 Azijos šalis. Jų kelionė po Singapūrą ir Pietų Korėją kartu sudėjus truko 18 dienų, bet tiek pakako, kad mes, jų sekėjai, įsitikintume, koks įvairus ir gražus yra pasaulis. Dabar su mūsų herojais leisimės 30-čiai dienų į Indoneziją, kad ten patirtume dar kitokių įspūdžių, praturtėtume nauja patirtimi.

(Tęsinys)

INDONEZIJA – 17,5 tūkst. salų valstybė, iš kurių apie 6 tūkst. yra gyvenamos. „Infrastruktūra čia nėra taip puikiai išvystyta, kaip prieš tai lankytuose Singapūre ir Pietų Korėjoje, o iš turistų, labai nesislepiant, bandoma pasipelnėti. Tai nuteikia nelabai maloniai. Gatvės siauros, automobilių daug, kelionės trunka ilgai. 20 km kartais važiuodavome net 3 val. Tad nusprendėme, kur įmanoma, nuomotis ir keliauti motoroleriais, jie manevringesni“, – dalinasi patirtimi su skaitytojais mūsų herojai. Ir dar įspėjo, kad Indonezijoje mėnesiui perkama viza galioja iš tiesų ne mėnesį, bet 30 dienų. 31 mėnesio dieną viza jau negalios ir už buvimą šalyje teks mokėti baudą bei pirkti kitą vizą.

Balio salynas. Nuo čia prasidėjo Linos ir Remigijaus pažintis su Indonezija. 87 proc. gyventojų čia išpažįsta islamo tikėjimą. Tačiau šalyje, kurioje gyvena 267,7 mln. gyventojų (2018 m. duomenys), 300 tautų ir etnografinių grupių, yra vietos ir kitiems tikėjimams bei jų kulto objektams. Lietuviai pasirinko pamatyti hinduistų Besakih Gerat šventyklą. Tai kompleksas pastatų, stūksančių neįtikėtinoje vietoje – ant Agungo ugnikalnio šlaito. Vietos gyventojai mano, kad tai šventa vieta.

Mūsų herojus sužavėjo ir mažutėje ežero saloje XVI a. vandens dievybėms pagerbti pastatyta ir iki šiol baliečiams labai svarbi Pura Ulun Danu Bratan šventykla. Joje vietiniai maldauja, kad užtektų vandens visiems ryžių augintojams.

Iš tiesų, nuo ryžių derliaus labai priklauso indoneziečių gerovė, o užauginti šią grūdinę

Užrašė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

kultūrą – nepaprastai varginantis darbas. Apšilankę Ceking ryžių terasose, lietuviai sakosi supratę, kodėl kartais jos pavadinamos „žaliesiais laiptais į dangų“ (ryžiai auginami terasomis) – jų sukurtas kraštovaizdis iš tikrųjų dangiškai gražus. Be to, skriejant sūpynėmis virš terasų galima mėgautis džiunglių vaizdais.

Bratano ežeras, paplūdimiai, kitos mūsų herojų iš arčiau pamatytos šventyklos, kurios visos kartu žiedu „apstojusios“ salą, kaip tiki vietiniai, saugo ją nuo skaudžių nelaimių – visa tai Balio lobiai ir pasididžiavimas.

Keliautojai susipažino su Ubudo miestelio įžymybėmis. Jo pavadinimas išvertus reiškia „medicina“, „vaistai“, ir iš tikrųjų čia ruošiamos ir perdirbamos vaistažolės gydymo tikslams.

Balio salos kultūrinio, komercinio ir socialinio gyvenimo centras Denpasaras įsiminė savita architektūra, viliojo muziejais, suvenyrų parduotuvėlėmis. Lietuviams pasitaikė atvykti, kai miestas šventė religinę šventę ir buvo „išsidabinęs“ ryškiaspalviais iš šiaudų pagamintais žibintais bei kitomis grožybėmis. Sužavėjo vietinių svetingumas: nakčiai per šventes prie savo namų slenksčio šeimininkai palieka maisto praiviams, kad niekas neliktų alkanas.

Bengkala. Šiame atokiame Balio salos kaimelyje išskirtinis dalykas, kad dauguma iš 3 tūkst. jo gyventojų (apie 80 proc.) gali bendrauti šimtmečių senumo gestų kalba „kata kolok“. Kaime klausos sutrikimų skaičius maždaug 15 kartų viršija pasaulio vidurkį. Didelį kurtumo procentą galima nulemia geografiškai orientuotas recesyvinis genas DFNB3, kuris šiame kaime būdingas jau 7 kartoms. Girdintys tėvai gali turėti kurčią vaiką, o kurti tėvai susilaukti

Su televizijos diktore SCTV studijoje.

puikia klausia galinčių pasigirti atžalų, ir tai vieta, kur dėl klausos nepatiriama jokios diskriminacijos. Tiesa, jaunesnioji kurčiųjų karta jau bando veržtis iš „kata kolok“. Kai kurie jų netgi užsirašė į netoliese esančią kurčiųjų internetinę mokyklą, kur mokosi indoneziečių gestų kalbos ir bendrauja su platesne šalies kurčiųjų bendruomene. Šioje mokykloje lankėsi mūsų herojai, padovanojo lietuviškų pieštukų.

Nusa Penidos salos panoramą lietuviai apžvelgė iš Tūkstančio salų apžvalgos aikštelės, paskui nusileido nuo stačių uolų į Briliantų paplūdimį, dėl saugumo prisilaikydami specialiai keliautojams įtaisytų virvių. Taip pat apžiūrėjo unikaliai įrengtus Suan Bubble and Three Anggle apartamentus, pabuvojo Tembeling paplūdimyje, kuri vietiniams – šventa vieta.

Labuan Bajo sala. Į ją mūsų herojus atviliojo noras savo akimis išvysti garsiausius Komodo nacionalinio parko gyventojus – Komodo drakonus. „Vykdami žinojome, kad šie driežai pasiekia 3 ir net daugiau metrų ilgį ir užaugę gali sverti iki 150 kg. Mums pavyko

Besakih šventykla Balio saloje.

Padar saloje apsigaubus Trispalve.

Didvyrių paminklas (Tugu Pahlawan).

Bromo kalnuose pasitinkant aušrą.

Susitikimas Mount Leuser nacionaliniame parke.

Komodo drakonas, Labuan Bajo sala.

Po Singapūro ir Pietų Korėjos lietuviai vyko į Indoneziją.

Jie pabuvojo 5 šalies salose.

Jose apžiūrėjo ugnikalnius, krioklius, paplūdimius, šventyklas.

Aplankė keletą miestų,

Indonezijos sostinę Džakartą.

Visur ragavo Azijos virtuvės maisto.

patamtyti 1 m 80 cm drakoną. Tai kažkada žemėje gyvenusių dinosauro palikuonys“, – paaiškino R. Balaišis.

Keliautojai pabuvojo ir dar dviejose Komodo salynui priklausančiose salose – Padar ir Pulau Padar. Pirmojoje magiją skleidžia 4 gilios įlankos su įvairių spalvų paplūdimiais (išsidėsčiusios taip, kad žiūrint iš viršaus sudaro kryžių). Suprantama, rožinis paplūdimys daugiausiai kelia susidomėjimo – tokią spalvą jam suteikė čia išsibarstę koralai. Neatsispyrė lietuviai ir pagundai paplaukioti laivu požeminiame ežere, išsimaudyti Rangko urve esančiame tvenkinyje. Pulau Padar saloje kauniečiai grožėjosi stačiais vulkaniniais kalnais, atšiauriu gamtos peizažu. Paskui laivu vėl grįžo į Balio salą, dar joje pasižmonėjo ir tik tuomet iškeliavo toliau.

Javos sala. Į Surabajos miestą, Rytų Javos provincijos centrą, lietuviai keliavo traukiniu. Tai antras pagal dydį Indonezijos miestas, kuriame gyvena apie 2,81 mln. gyventojų, kiek daugiau nei visoje Lietuvoje. Ten jie apžiūrėjo Didvyrių paminklą (indonez. Tugu Pahlawan) – 41,15 m stulpų formos monumentą, skirtą pagerbti 1945 m. lapkričio 10 d. Surabajos mūšio metu žuvusiems už nepriklausomybę žmonėms. Po monumentu įkurdintas istorijos muziejus.

Paskui sėdo į džipus ir visą naktį kilo į Bromo ugnikalnio viršūnę, kad ten, gidų aprūpinti šiltais drabužiais, jausmų pasitiktų saulėte-

kį. „Oras pasitaikė vaikus, tad mūsų matytas vaizdas buvo nepaprastas“, – iki šiol prisimena p. Lina.

Malango miestelyje (mums tai – visas miestas, nes jame gyventojų kaip Vilniuje) lankėsi kavinėse, užėgose, suvenyrų parduotuvėse, muziejuose, turguje. Sako, kad jiems buvo gera, nes laiką ten leido su vietiniais draugais.

Iš Malango patraukė į Džokjartą, salos kultūros ir meno centrą. Čia gimė garsioji indoneziečių batikai, klesti klasikiniai Javos menai, tokie kaip baletas, drama, muzika, poezija, lėlių teatro vaidinimai. Tai miestas, kurio kaimynystėje yra „Ugnies kalnas“ Merapis (2911 m), dar ir dabar vienas iš šešių aktyviausių vulkanų pasaulyje. Daugelį amžių jis kaip barbaras niokojo puikiuosius architektūros paminklus – Borobuduro ir Prambanano šventyklas. Jis nuolatinėje įtampoje laiko regiono gyventojus iki šiol.

Prambanano šventyklų kompleksą sudaro 8 bažnyčios. 3 pagrindiniai pastatai skirti dievams Šivai, Višnai ir Brakhmai. Netoliese, be pagrindinių šventyklų, – dar 250 smulkesnių! Visos jos buvo pastatytos 850 m., bet gana greitai ugnikalnių sugriautos. Restauruotos 1918–1953 m.

Borobuduras – budistinių šventyklų kompleksas (VIII a.), yra tikras architektūros šedevras. Deja, ilgus amžius buvo palaidotas po ugnikalnio pelenais ir prarytas džiunglių, aptiktas tik 1814 m. Žvelgiant iš viršaus, Borobuduras primena milžinišką mandalą. Šventykla yra trijų lygių, atspindinčių budistų Visatos sampratą ir kelią iš sunkios kasdienybės į nirvaną, t. y. nušvitimą. Šventykloje yra net 504 Budos statulos. L. ir R. M. Balaišių nuotrauka Borobuduro šventyklos fone papuošė 2024 m. sausio „Akiračio“ viršelį.

Tikru nuotykiu keliautojai vadino leidimąsi virve į Jomblango urvą ir galimybę pamatyti natūralų, pačios gamtos užgaida sukurtą jo apšvietimą.

Džakarta – Indonezijos sostinė. Atstumai šioje šalyje pribloškiantys, tad į pastarąją lankytiną vietą lietuviai skrido lėktuvu. Čia visko – muziejų, pramogų, apsipirkimo vietų, restoranų, kuriuose lankėsi, buvo tiek daug,

kad mūsų herojai nusprendė pasakodami susitelkti į vien tai, kas juos išvedė iš praminto turistų maršruto. Jų kurčias draugas organizavo jiems ekskursiją į SCTV bokštą (22 a. pastatas), išnuomotą populiariausiai šalyje komercinei televizijai SCTV. Jie apsilankė televizijos studijoje, kur į gestų kalbą verčiamos naujienos. Ten jų draugo tėtis dirba gestų kalbos redaktoriumi. Tą dieną studijos diktoriai vilkėjo tautiniais drabužiais, nes šalis šventė Nepriklausomybės dieną.

Sumatros sala. Patenkinę įspūdžių troškulį Džakartoje, L. ir R. M. Balaišiai pakilo skrydžiui į Medaną, Sumatros salos centrą. Iš miesto spinduliais keliavo po visą regioną. Aplankė didžiausią Indonezijoje (1130 km2 plotas), prieš 80 tūkst. metų po vulkano išsiveržimo susiformavusį Tobos ežerą. Samosiro sala, esanti Tobos ežero širdyje – taip pat vulkaninės kilmės. Netoliese randasi autentiškas Batak kaimas, kurio gyventojai iki šiol saugo savitas tradicijas, garsėja įspūdinga ir prieštaringa istorine patirtimi. Taip pat grožėjosi kriokliais, kurių aukščiausias yra Sipiso Piso krioklys (120 m) ir kt. „Graži gamta, namai su „įdubusiais stogais“, daug musulmonų ir beveik lygios vyrų ir moterų teisės, kas taip reta musulmoniškuose kraštuose“, – vardijo viską, kas intriguavo Sumatros saloje, L. ir R. M. Balaišiai.

Įspūdingame UNESCO Pasaulio paveldo objekte – Gunung Leuser nacionaliniame parke (dar žinomas kaip Mount Leuser nacionalinis parkas) – aptinkama apie 750 skirtingų gyvūnų rūšių ir apie 10 tūkst. augalų rūšių. Lietuviai čia vyko dėl Sumatros orangutangų, kurių, teigiama, Žemėje liko tik apie 13 tūkst. Beje, turistams jų geriau nemaitinti.

Šioje saloje mūsų herojai buvo apsistoję musulmonų šeimoje. Juos stebino, kad, užuot pasiūlę dušą, šeimnininkai svečiams davė dubenį, kuriuo turėjo semti vandenį iš statinės ir piltis sau ant galvos, sėdėdami „vonioje“ (be vandens maišytuvų). Viename vietos bare lietuviai susigundė užsisakyti „magiškųjų grybukų“. Teigia, kad antrąkart tokio „maisto“ nekartotų, nes po jo „buvo labai negera, kankino haliucinacijos“. Ką gi, kiek šalių – tiek nenuspėjamų pramogų.

(Bus daugiau)

Įtraukusis ugdymas: dar neįsigaliojusį įstatymą jau planuojama keisti?

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Vasario 2 d. Seime surengta apskritojo stalo diskusija dėl įtraukiojo švietimo. Renginio poreikis kilo, kai grupė Seimo narių 2023 m. gruodžio mėn. pateikė Švietimo įstatymo pataisus, susijusias su nuo 2024 m. rugsėjo įsigaliosiančiomis įtraukiojo ugdymo nuostatomis.

Siūlomos pataisos. Grupė parlamentarų siūlo – jei arčiausiai gyvenamosios vietos esanti mokykla nepasiruošusi, numatyti galimybę vaikui su specialiaisiais poreikiais pasiūlyti kitą ugdymo įstaigą, nebūtinai arčiau namų, bet geriau pritaikytą. Savo pasiūlymą argumentuoja: iš skuboto vaikų su specialiaisiais poreikiais varymo į bet kokias bendrojo ugdymo mokyklas bus tik daugiau bėdos.

Neįgaliųjų bendruomenių ir ekspertų vertinimu, toks žingsnis atgal netenkina: mokiniai ir toliau būtų rūšiuojami, didesnė našta kristų mokykloms, kurios jau pasiruošė įtraukiamam ugdymui.

Pasisakymai. Kad skaitytojams būtų lengviau susidaryti nuomonę, dėl ko Seime sukryžiuotos ietys, siūlome susipažinti su viešojoje erdvėje išsakytomis ekspertų ir politikų mintimis.

„Kai šnekame apie didelius ir labai didelius poreikius iš tikro ne visos mokyklos yra pasirėngusios ne tik infrastruktūros prasme. Jos yra nepasirėngusios net ir požiūriu.“ (Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas Artūras Žukauskas)

„O kur jis ras tą idealią vietą? Jeigu ji yra galbūt tik kitam Lietuvos gale. Tikrai mes taip negalime elgtis.“ (Aklųjų ir silpnaregių sąjungos vicepirmininkas Vilmantas Balčikonis)

„Mokykla ir dabar gali atsisakyti tokio vaiko (...) – neturime specialistų, nepritaikyta aplinka ir tikriausiai tą pasiteisinimą mes turėsime dar 50 metų.“ (LKNUC direktorė, asociacijos „Tėvai švietimui“ atstovė Svetlana Beniušienė)

„Čia klausimas, kokiaje civilizacijoje mes norime gyventi? Norim gyventi demokratinėje civilizacijoje, kur gerbiamas kiekvienas, jo orumas, nesvarbu kokią negalią turėtų? Ar mes norėtume gyventi kažkokiaje visuomenėje, kur žmonės dėl vienokių ar kitokių priežasčių būtų išmetami iš visuomenės ir rūšiuojami (...)“ (JT Žmonių su negalia komiteto narys 2015–2022 m. dr. prof. Jonas Ruškus)

„Specializuotas mokymas atskiria nuo visuomenės vaiką. O kada vaikas užauga, jis vis tiek turi grįžti į tą visuomenę. Ir kada grįžta, tie tėvai, aš juos matau, jie nežino, ką daryti.“ (Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos pirmininkė Monika Ošmianskienė)

„Jeigu priimtų tokį projektą, tai siųstų į mokyklas, kurios yra pritaikytos. Ilguoju laikotarpiu tai baigtųsi specialiosiomis mokyklomis.“ (Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Tomas Vytautas Raskevičius)

„Suplanuotų ir vykdomų darbų įtraukiojo ugdymo srityje ministerija neplanuoja stabdyti, nepriklausomai nuo to, kokį sprendimą šio siūlymo atžvilgiu priims Seimas. Tikime įtraukioju ugdymu ir jo sėkme Lietuvoje, tačiau reikia vertinti bei atsižvelgti į realias situacijas bei esant poreikiui koreguoti teisės aktus. Neturėtume atsitraukti nuo įtraukties principo, bet ieškoti geriausių būdų jam įgyvendinti.“ (ŠMSM ministro patarėjas Ignas Gaižiūnas)

„Aš manau, kad mes Seime dar karštai diskutuosime, nes yra susikirtimas tarp to, kaip mes norėtume, kad būtų, ir tarp realių galimybių.“

Renginyje dalyvavo LKD atstovai K. Vaišnora, P. Jurjonas, D. Čekanačiūtė.

Lietuvoje buvo nuspręsta visus su negalia mokinius nuo šio rudens mokyti prie namų esančiose mokyklose.

Tačiau grupė Seimo narių siūlo pataisą:

mokinius su negalia mokyti ten,

kur būtų geriau pritaikytos mokymo sąlygos.

Dabar vyksta diskusija, sprendimas dar nepriimtas.

(konservatorė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė)

Išvadoms per anksti. Neskubėkime su išvadomis, aiškino kai kurie neoficialiai kalbėję specialistai. Dabar parlamentarai diskutuoja Seimo komitetuose, ŠMSM – sistemos viduje kartu su ekspertais. Tad galutiniai sprendimai paaiškės vėliau. Tačiau, pasak pašnekovų, iš to, kas ištransliuota viešai, galima numanyti, jog Švietimo įstatymo pataisų bus. „Net ŠMSM atstovas I. Gaižiūnas, nors gina įtraukiojo ugdymo principą, tarp eilučių užsimena, kad jau mąsto apie išimtis“, – įžvalgomis dalinosi vienas pašnekovas.

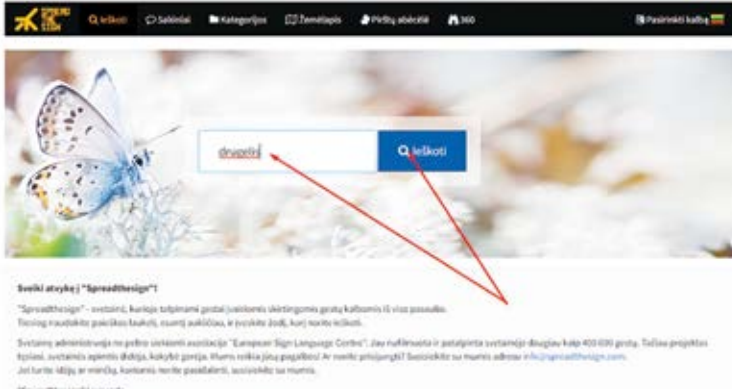
Tiesa, kai kas mano, kad nebūtinai bus keičiamos paties Švietimo įstatymo su įtraukioju ugdymu susijusios nuostatos. Galbūt bus imtasi „diplomatiškų sprendimų“, ir pakeitimai nuguls poįstatyminiuose aktuose.

Rezoliucija. Vasario 7 d. buvo pasirašyta rezoliucija, kurioje raginta nesitraukti nuo įtraukiojo ugdymo tikslo, nuo nuoseklaus ir palaipsnio jo įgyvendinimo, į diskusijas įtraukti visas asmenims bei vaikams su negalia atstovaujančių organizacijų bendruomenes. Dokumentą pasirašė T. V. Raskevičius, M. Ošmianskienė, Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos pirmininkas Vytautas Pivoras, Lietuvos negalios organizacijų forumo prezidentė Dovilė Juodkaitė.

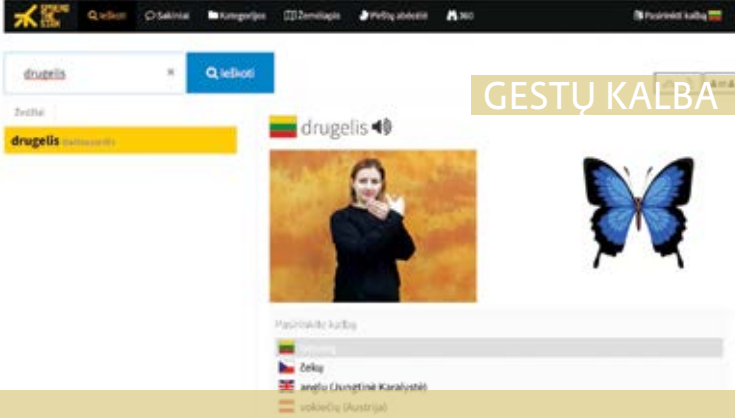
Statistika. Vaikų su specialiaisiais poreikiais šalyje yra maždaug 4 proc. Tačiau pastebėta, kad vienose mokyklose jų beveik nėra, kitose gali būti iki trečdalis visų besimokančiųjų.

Fiksuojama, kad per keletą pastarųjų metų mokinių, besimokančių specialiosiose mokyklose, skaičius nežymiai padidėjo. 2021–2022 mokslo metais tokių mokinių buvo 3,5 tūkst., iki dabar jų skaičius išaugo iki 3,7 tūkst.

Įtraukiamam ugdymui, pasak ŠMSM, iki 2029-ųjų suplanuotos 150 milijonų investicijos. Dalis lėšų naudojamos jau dabar, nors tikėtina, kad įstatymas dar keisis.

1–2 pav. - paieška.

Kas naujo žodyne „Skleiskime gestą“?

Esame optimistai ir manome, kad visi „Akiračio“ skaitytojai bent kartą yra surinkę nuorodą www.spreadthesign.com ir panaršę po unikalų, didžiausią pasaulyje gestų kalbų žodyną „Spread the Sign“. Jei dar nesate to darę, tai padarykime tą kartu dabar.

Rasa JANKEVIČIENĖ

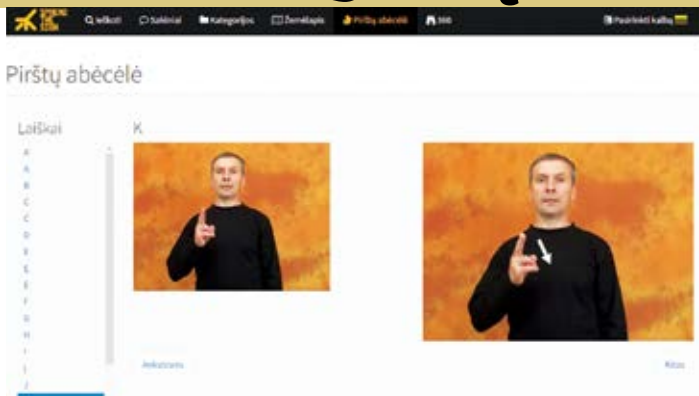
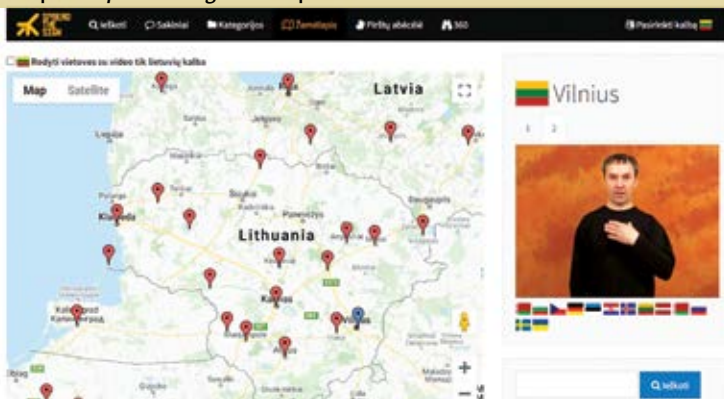
Žodynas ypatingas tuo, kad jame galima rasti 44 skirtingų šalių gestus, kurių iki šiol surinkta, nufilmuota ir įdėta daugiau kaip 600 tūkst. leksinių vienetų. Čia kas mėnesį apsilanko apie 60 tūkst. lankytojų, iš kurių apie tūkstantis yra iš Lietuvos. Šio gestų kalbų lobyno svarbiausias tikslas – nemokamas gestų kalbų mokymasis. Nuosavybės teise duomenų bazė priklauso Europos gestų kalbų centrui Švedijoje. Tarp kuriančiųjų žodyną – 14 projekto partnerių iš Europos Sąjungos valstybių bei savanoriškai prisijungusių ne ES šalių: Brazilija, Japonija, Uganda, Indija, JAV ir kt. Tarp jų yra ir Lietuva. Mūsų šalyje žodyno kūrimą koordinuoja Kauno kurčiųjų ir nepriuginčiųjų ugdymo centro komanda, nufilmavusi ir į svetainę įkėlus per 19 tūkst. vaizdo įrašų.

Projekto komandą Lietuvoje sudaro girdintys ir klausos negalią turintys KKNUC pedagogai. Tai projekto vadovė direktoriaus pavaduotoja ugdymui Rasa Jankevičienė, mokytojai Eglė Marcinkevičienė, Paulius Jurjonas, mokytojo padėjėja Deimantė Sinkevičienė. Gestų filmavime dalyvauja, filmuotą medžiagą techniškai apdoroja mokytoja Virginija Voznikienė bei žodžių ir tekstų vertimą iš anglų kalbos prižiūri mokytoja Daiva Jaškienė.

Žodyno naudojimo principas paprastas. Paieškos laukelyje įvedus norimą žodį ar žodžio dalį, jis automatiškai išverčiamas į pasirinktos šalies gestų kalbą. Šalį žymi vėliava. Jei sunku suprasti rodomą gestą, paspaudus bus matomas 75, 50 ar 25 procentais sulėtintas vaizdas. O paspaudus langelį galima palyginti kelių skirtingų šalių gestų kalbas. Taip galima mokytis ne tik užsienio kalbų gestų, bet ir žodžių.

Tinklalapyje galima rasti ir pasaulio žemėlapi su įvairiais vietovardžiais gestų kalba (4 pav.) bei per 400 interaktyvių įvairių patalpų bei vietovių nuotraukų („360“). Pavyzdžiui, pasirinkus nuotrauką „Teatras: grimo kambarys“, pirmiausiai galite apžvelgti visą kambarį aplinkui. Suradę daiktą, kurio pavadinimą norėtumėte sužinoti, paspauskite mažą trikampėlį, esantį prie to daikto. Ir viskas! Jūs mato-

4 pav. – spreadthesign žemėlapis.

3 pav. – lietuviška abėcėlė.

te pavadinimą, parodytą gestu ir parašytą žodžiu.

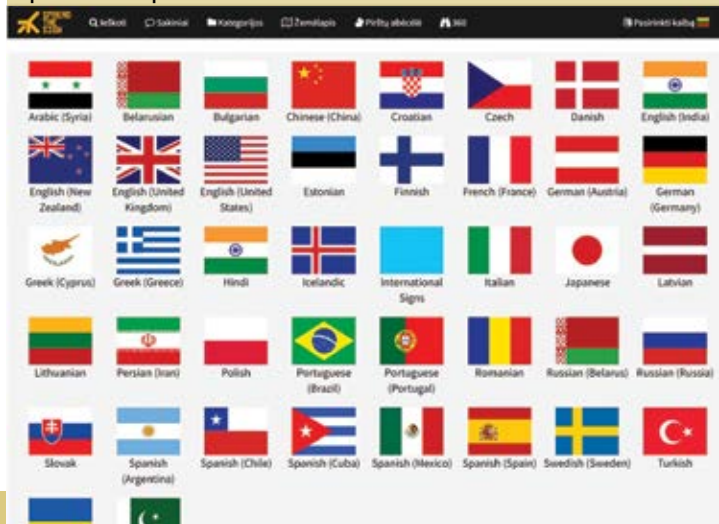
Lietuvos komanda džiaugiasi, kad mokytojos Eglės pastangų dėka, žodyną pastebėjo Nacionalinė švietimo agentūra ir įtraukė jį į skaitmeninių priemonių sąrašą svetainėje www.emokykla.lt, kur dedama visa mokomoji medžiaga darbu su atnaujintomis Bendrosiomis programomis.

Jau beveik 18 metų centras darbuojasi prie šio žodyno. Žinoma, per šiuos metus neapsieita ir be klaidų. Buvo periodų, kai, neradę gesto atitiktoms, lietuviai žodį užrašydavo pirštų abėcėle, o šalia jo reikšmę paaiškino plačiau. Tačiau pirštų abėcėlė yra lietuvių, ne gestų kalbos, sudedamoji dalis. Todėl visą projekto įgyvendinimo laiką darbo grupė siekė tobulėti. Vien per 2023 metus kauniečiai perfilmavo apie 2 tūkst. nekokybiškai nufilmuotų, netikslių ar pirštų abėcėle pateiktų žodžių.

Planai ateičiai. Duomenų bazės sumanytojai nė akimirksniu nerimsta. Šiuo metu siek tiek pertvarkomas tinklalapis bei mobilioji aplikacija SPREAD SIGNS: kuriamas atskiras skyrelis „Pradedantiesiems“, į kurį įeis 1200 dažniausiai vartojamų gestų bei sakinių ir dialogų pavyzdžių. Taip pat filmuojami trumpi pasakojimai gestų kalba apie 14 valstybių gamtą, žmones, ugdymą ir t. t. Visus šiuos pakeitimus bus galima pamatyti jau šių metų pabaigoje.

Taigi, kviečiame prisijungti prie www.spreadthesign.com, naršyti ir mokytis kartu su mumis!

5 pav. – kalbos pasirinkimas.

„Kūdikų gestų“ metodas: gestų kalbos sklaida ar „pasikėsinimas“ į gestų kalbą?

Svetlana BENIUŠIENĖ

Jau keletą metų nerimsta kalbos apie „Baby sign“, arba lietuviškai dar vadinamą „Kūdikų gestai“, metodą ir jį taikant vartojamą gestų kalbą. Straipsnio autorė su pažindina su metodu, atskleidžia, kam jis skirtas, bando jį įvertinti be išankstinių nuostatų.

(Tęsinys)

Metodo „už“ ir „prieš“

Pats „Baby sign“, arba „Kūdikų gestų (ženklų)“, metodas paremtas žodiniu bendravimu su kūdikiais pasitelkiant gestų kalbos elementus – atskirus gestus-sąvokas. Metodo mokomi girdintys kūdikių tėveliai dainuoja, eiluoja kartu su savo kūdikiais ir vaikais, įterpdami vieną kitą paraminį gestą. Tai darant nepaisoma gestų kalbos gramatikos. Tai labiau primena „kalkinės“ gestų kalbos vartojimą arba imituojamą dainą, nes pagrindas yra žodinė kalba ir jos mokymas. Gestai šiame metode yra pagalbinė priemonė.

Kūdikius mokant gestų šiuo metodu tėveliai kalba su jais žodžiu, tačiau tam tikrus žodžius, kurių svarbu išmokyti kūdikį, jie palydi gestais. Vartojami tos šalies, kurioje mokoma šiuo metodu, gestų kalbos gestai. Bent jau taip rekomenduoja metodo šalininkai. Tačiau, jeigu vienas ar kitas gestas yra sudėtingos konfigūracijos, tėvai linkę pakeisti tą gestą kitu, lengvesniu, kurį kartais susikuria patys kartu su savo vaiku.

Svarbiausios taisyklės mokant šiuo metodu yra:

- bendrauti gestais turi būti smagu ir teikti malonumo visiems mokymų dalyviams;
- visada reikia palaikyti akių kontaktą;
- visada išstarkite žodžius. Gestai neturi pakeisti žodžių, todėl tuo pačiu metu, kai rodotė gestą, tarkite ir žodį, netgi pabrėžkite raktinį žodį;
- parodykite į objektą ar į veiklą, kad gestas įgautų kontekstą;
- vartokite gestus, tiesiogiai susijusius su situacija. Jeigu skaitote knygelę arba kalbate apie senelę, kurios nėra šalia, parodykite jos nuotrauką;
- naudokite veido išraišką, ypač rodydami ekspresyvius gestus, pvz., jausmų gestus. Tai

padeda vaikui „patalpinti“ gestą į kontekstą ir skatina jį augti emocingesnį;

- visada rodykite gestą teisingai. Kūdikiai ir vaikai rodo apytikslius gestus, tai yra savo versiją. Nekopijuokite jų, bet visada laikykitės teisingų gestų;
- kartojimas yra pagrindas. Rodykite gestus kaip galima dažniau, netgi smulkius gestus, ir vaikas galų gale atsakys jums gestu;
- visada reaguokite. Patvirtinkite, kad kūdikis suprato arba kad pats parodė gestą, darykite tai balsu, parodykite gestą „gerai“ ir pakartokite vaiko gestą;
- būkite kantrūs. Jūsų kūdikis galų gale atsakys jums gestu, jeigu rodysite gestus pakankamai dažnai. Vidutiniškai vaikai atsako gestu tarp 10–13 mėnesio, kai kurie anksčiau, kai kurie vėliau.

„Baby sign“ metodą galima įvardinti kaip „darkantį“, nes jį taikant gestų kalba yra „darkoma“, nepaisoma LGK gramatikos, taisyklių gestų elementų (pvz., lūpų judesio). Lingvistiniu požiūriu čia nemokoma gestų kalbos, mokoma sutartinių ženklų, kurie pasiskolinti iš gestų kalbos.

Bet metodo šalininkai turi daugybę kontrargumentų. Metodas populiarina gestų kalbą, daro ją visuotiną. Besimokydami gestų, kūdikiai ir vaikai mokosi antrosios kalbos ir gali nesunkiai išvystyti šį gebėjimą į visavertę gestų kalbos mokymąsi. Šis metodas remiasi tos šalies, kurioje mokoma, gestų kalba, taip girdinčioji visuomenė tampa artimesnė kurčiųjų bendruomenei.

„Baby sign“ metodas nėra pirmas bandymas „pavogti“ gestų kalbą iš kurčiųjų. Gestų ar ženklų yra mokomi ir autizmo sindromą tu-

Pirmieji gestai

rintys vaikai, kai ieškoma kitokių komunikacijos būdų nei žodinis bendravimas. Mokant autizmo spektro vaikus taip pat nepaisoma gramatikos. Gestų mokosi ir kalbos bei kalbėjimo sutrikimų turintys vaikai, nes neretai tai yra vienintelis jiems prieinamas komunikacijos būdas.

Straipsnio autorės komentaras

Ar tai „vagystė“? Ar „Kūdikų gestų“ metodas žemina gestų kalbos statusą? Bus manančių ir taip. Tačiau pažindindama Vilniaus kolegijos, kur dėstau Gestų kalbos vaikams dalyką, studentus su šiuo metodu, visuomet pradedu nuo kurčiųjų istorijos ir kultūros. Paaškinu kurčiųjų ugdymo ir gestų kalbos gramatikos ypatumus pabrėždama, kad gestų kalba yra kurčiųjų kalba. Tikiuosi, kad besimokydami apie šį metodą, studentai išsineša ir žinių apie kurčiųjų bendruomenę, taip prie jos priartėdami ir laužydami komunikacijos barjerus.

Gyvename laisvoje visuomenėje, kur nuomonių skirtumai turi būti toleruojami. Metodas egzistuoja jau keletą dešimtmečių ir jo neigimas nepanaikina paties metodo egzistavimo fakto. Tad belieka tik korektiškai jį pristatyti ir tikėtis geriausio.

Į svečius pas „Penktą koją“

Šiomet kauniečiai per Valentino dieną savo meilę dovanojo gyvūnų prieglaudos „Penkta koja“ globotiniams. „Akiračio“ inf.

Į gyvūnų prieglaudą vyko gausus būrys lankytojų: Kauno kurčiųjų centro darbuotojai, aktyviausi bendruomenės nariai bei Kauno kurčiųjų mokyklos (KKNUC) 0–4 klasių mokiniai su savo pedagogėmis.

Nuvežė surinktas dovanas ir skanėstus, susipažino su „Penktos kojos“ darbuotojais, sužinojo daug įdomių faktų apie prieglaudos veiklą. O smagiausia dalis buvo visiems kartu vedžioti šuniukus!

Išvykai kauniečiai ruošėsi visą mėnesį. Kauno kurčiųjų centre stovėjo dėžė, į kurią visi galėjo dėti dovanas prieglaudos šuniukams. Ir ji pamažėle pildėsi: higienos priemonėmis, ėdalo pakuotėmis, ska-

Smagiausia viešnagės dalis buvo – šuniukų vedžiojimas.

nėtais. Užimtumo būrelio moterys pasiuvo prieglaudos gyventojams pagalių-gultukų, žaislų. Galų gale dėžė tiesiog plyšo nuo lauktuvių.

Susitikimas su „Penktos kojos“ gyventojais buvo tikras meilės pasimatymas. Ypač daug džiaugsmo buvo vaikams ir šuniukams.

Visiems gausiai aukojusiems gyvūnų mylėtojams nuoširdžiai dėkoja KKC direktorius Mykolas Balaišis, o pradinukų mokytoja Birutė Balaišienė ir auklėtoja Aldona Kvaselytė – KKC už suteiktą galimybę skiepyti mažiesiems atsakomybės, rūpinimosi silpnaisiais ir gerumo daigus.

I. Aužbikavičienė – atmintyje amžinai gyva

„Akiračio“ inf.

„Ačiū, brangūs žmonės, kad levos nepamiršote“, – tokią žinią per „Akiratį“ paprašė perduoti levos Aužbikavičienės motina Rima POŠKIENĖ.

LKNUC ir Bernardinų parapijos jungtys

Rasa RUSOVIČIŪTĖ

Vilniaus šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) parapijos tikinčiųjų bendruomenė Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro mokinius kasmet džiugina kalėdinėmis dovanėlėmis. Mes irgi norėjome atsilyginti tuo pačiu.

Kaip padėką už dovanas, šiomet, vasario 4 d. savanorių grupelė iš LKNUC, jau antrus metus iš eilės, prisijungė prie gražios Bernardinų parapijos tikinčiųjų bendrystės akcijos kiekvieną sekmadienį po šv. Mišių vaišintis savanorių paruošta sriuba.

Dėkojame Bendrojo ugdymo skyriaus vedėjai Jolitai Levickienei, Socializacijos skyriaus vedėjai Neringai Narušytei, anglų kalbos mokytojai Jurgai Naimavičiūtei-Sluolienei, 7 klasės mokinei Aistei Vasilevičiūtei ir jos mamai Jolitai Vasilevičienei už savanorystę ir įsitraukimą į akciją.

LKNUC savanorės bendrystės akcijoje.

Vilnius

Panevėžys

Atšventėme Užgavėnes, žiemą išvarėme!

Šiomet dėmesys Užgavėnėms. Neatsitiktinai. Kiekgi gali žiemužė mūsų kišenes tuštinti – sąskaitos už elektrą ir dujas kosminės! Tad tegu tik lekia greičiau lauk. Visi pavasario norime!

Vilnius. Kad vijo, tai vijo vilniečiai žiemą iš savo kiemo. Vyrų ir moterų komandų kaukių gamybos varžybas surengė, kad tik kuo būtų žiemą gąsdinti. Suko šokio ratus po Šv. Kazimiero g. 3 kiemelį, virvę traukė, svarelius kilnojo, žaidimus žaidė. Kad jėgų, energijos ir draugystės daugiau būtų, LKNUC 6 klasės mokinius su mokytojais į savo ratelį pasikvietė. Kanapis su Lašiniu į dvikovą stojo. Paskui Morę degino. Kai visi tradiciniai ritualai buvo baigti, suneštiniais blynais vaišinosi. „Buvo labai skanu“, – sakė, didžiausią susikrimitimą nebuvėliams keldami.

Klaipėda. Pasirodo, ir uostamiesčio kurtiesiems žiema iki gyvo kaulo įkyrėjo. Tai iki renginio likus dviem dienoms kaukių dirbtu-

vėse prisigamino, kad šaltį svarbiai dienai atėjus gerai prigąsdintų. Susiję draugėn stipriai patriukšmavo, nepakenčiamą foną žiemai sukūrė. Taip jai ir reikia.

Panevėžys. Panevėžiečių Užgavėnės šiomet fantastiškos. Kadangi sniego Panevėžyje per šventę jau nebuvo nė lopinėlio, sumanė bendruomenės nariai sėsti į siauruką, važiuoti į Rekstino mišką ir ten jo pasidairyti. Rado ištisas pusnis. Kas norėjo, pasidžiaugė juo iš širdies. Dalį šokiais ir karštomis širdimis ištirpdė.

Kelionės organizatoriai atvykėliams nuotaikingą programą pasiūlė, mieliniais blynais, šilta arbata ir kava vaišino. „Vykusi išky-la. Bendruomenės nariams labai patiko“, – šypsosi laiminga PKC direktorė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio.

Marijampolė. Na, ši bendruomenė visuomet geba nustebinti. Šįkart – ir vėl. Štai kokių originaliu anonsu jie vieni kitus į šventę vadino. Juk neteks aiškinti, kad viename kvietime iš karto net du dalykai pažadėti buvo! O kai visi į būrį gausiai susijė, tai smagu ir skanu buvo... „Akiračio“ inf.

Klaipėda

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882

Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 59614